

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku posła ks. Sawy zmierzającym do uzupełnienia §. 78. u. g., postanowieniem co do użycia dodatków gminnych wyłącznie na pokrycie wydatków preliminowanych w budżecie.

Wysoki Sejmie!

W ciągu ubiegłego roku Wydziały powiatowe Kolbuszowski i Tłumacki (ten ostatni dwukrotnie) doniosły Wydziałowi krajowemu, że dodatki gminne, pobrane na rzecz pewnej liczby gmin tych powiatów przez c. k. urzędy podatkowe, nie zostały wydane właściwym gminom, lecz użyte na pokrycie zaległych prestacyj do funduszu szkolnego okręgowego, zaległych kosztów zaopatrzenia i t. p. zaległości, należących się od tych gmin, a nawet na pokrycie należności podatkowych, zalegających u pojedynczych kontrybuentów w tych gminach.

Wydział krajowy odniósł się w skutek tego do Prezydyum c. k. Namiestnictwa w odezwach z 23. Stycznia, 24. Lutego i 1. Kwietnia 1885. do L. 3.002, 8.159 i 15.597 domagając się wydania ze strony krajowej władzy skarbowej pouczenia dla c. k. urzędów podatkowych tej treści, że ściągnięte dodatki gminne mają być bezwzględnie wypłacane zwierzchnościom gminnym i że ich na żadne inne cele obracać ani kondykować nie wolno. Według oznajmienia Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dn. 13. Czerwca 1885. L. 5.354/pr. krajowe władze rządowe nie przychyliły się do żądania Wydziału krajowego, obstając przy zapatrywaniu, że zajmowanie dodatków gminnych w moc egzekucyi politycznej jest prawnie dopuszczalnem, na dalsze zaś pismo Wydziału krajowego w tejże sprawie z dnia 14. Lipca 1885. L. 29.860 nie dały dotąd odpowiedzi.

Stanowisko zajęte w tej sprawie przez władze rządowe, a to mimo ustawy z dnia 17. Czerwca 1874. Nr. 52. dz. u. kr., która wskazuje właściwą drogę do egzekwowania należności od gmin, z drugiej strony zaś względy na prawidłowy tok gospodarstwa gminnego, który staje się niemożliwym w obec zajmowania dodatków gminnych przez urzędy podatkowe — spowodowały posła ks. Sawę, będącego prezesem Rady powiatowej Tłumackiej, do postawienia wniosku, który zmierza do zabezpieczenia dodatków gminnych przed zajęciem w drodze egzekucyi politycznej, a to za pomocą dodatkowego postanowienia do §. 78. u. g. następującej treści:

„Dodatki do podatków bezpośrednich mają być użyte wyłącznie tylko na pokrycie wydatków w budżecie preliminowanych, a nie pokrytych dochodami oznaczonymi w §. 72. u. g., na jakiegokolwiek inne cele obracać ich nie wolno.“

Komisya administracyjna, której Wysoki Sejm przekazał rzeczony wniosek, po dokładnem zbadaniu sprawy w nim poruszonej doszła do następującego rezultatu:

Zatrzymywanie dodatków gminnych przez c. k. urzędy podatkowe na pokrycie zalegających u pojedynczych kontrybuentów należności Skarbu państwa lub funduszków publicznych, o czem wspomina sprawozdanie Wydziału powiatowego Kolbuszowskiego, nie cytując jednak poszczególnych wypadków, przedstawia się jako prostę nadużycie, żadnym nawet pozorem prawnym nie osłonięte, gmina bowiem ani jest odpowiedzialną za należności podatkowe lub tym podobne pojedynczych kontrybuentów mieszkających w jej obrębie, ani nawet w myśl ustaw obowiązujących i orzeczeń Trybunału administracyjnego (mianowicie z dnia 14. Marca 1883. L. 577 i 11. Kwietnia 1883. L. 501), nie jest obowiązana ściągać te należności przez własne organa. Komisya jest przekonana, że wypadki podobne ilekroć dojdą do wiadomości władz przełożonych, spowodują należyte skarcenie winnych, nie mając jednak wiadomości o konkretnych faktach tego rodzaju, nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi wezwania c. k. Rządu do zaradzenia złemu bądź przez ogólne pouczenie, bądź przez zarządzenia w poszczególnych wypadkach.

Również bezprawnem jest zatrzymywanie dodatków gminnych tytułem kompenzaty z wierzytelnościami skarbu państwa lub funduszków publicznych w obec gminy. W tej mierze rozporządzenie Prezydium krajowej Dyrekcyi skarbu z dnia 8. Października 1873. do L. 200/pr. (dodatek do dzien. rozp. min. skarbu Nr. 8.), dotychczas obowiązujące stanowi, że „gdy dodatki na cele gminne, zebrane w urzędzie podatkowym, nie są długiem Wys. Skarbu w obec gminy, albowiem urząd podatkowy jest w tym wypadku tylko zachowcą obcych pieniędzy, przeto też i tych dodatków z wierzytelnościami eraryalnemi kompenzować nie można.“

Inaczej do pewnego stopnia ma się rzecz z zajęciem dodatków gminnych w drodze egzekucyi politycznej, celem pokrycia należących się od samejże gminy a zaległych podatków lub innych należności pod względem egzekucyi na równi z podatkami stojących.

Obowiązujące ustawodawstwo nie zawiera żadnego przepisu, któryby wyjmował jakąkolwiek część przychodów gminy, a mianowicie tę część, o którą tu chodzi, tj. dodatki gminne od egzekucyi politycznej lub sądowej. W szczególności nie wprowadzają takiego wyjątku ani §. §. zachodnio-galicyjskiej procedury cywilnej i nader liczne wydane do nich przepisy uzupełniające, ani też przepisy o egzekucyi politycznej.

W praktyce stosowaną bywała do dodatków gminnych tak egzekucya polityczna jak i sądowa, a co do tej ostatniej istnieje nawet rozporządzenie ministeryalne z dnia 12. września 1880 Nr. 33 dzien. rozp. min. skarbu, określające postępowanie c. k. urzędów podatkowych przy wykonaniu pozwolonej egzekucyi na dodatki gminne. W obec tego nie można egzekucyi politycznej na przychody kasy gminnej a w szczególności na dodatki gminne stanowiące zwykle główną część przychodów pieniężnych gminy, uważać za sprzeciwiającą się ustawom obowiązującym, jakkolwiek za tem ostatniem zapatrywaniem dadzą się przytoczyć pewne argumenta, wysnute z ogólnego charakteru i przeznaczenia owych dodatków a podniesione także w motywach orzeczeń najwyższych trybunałów (orzeczenie trybunału administracyjnego z dnia 1. czerwca 1882 l. 1.022 Budwiński Nr. 1.425 i najwyższego sądu z 2. lipca 1884 l. 7.308 w sprawie miasta Brodów) choć orzeczenia te zapadły w przedmiocie egzekucyi wierzytelności prywatnych.

W kwestyę de lege ferenda, czyliby nie należało dążyć do wyraźnego przyznania w ustawie dodatkom gminnym uwolnienia od egzekucyi politycznej, a zatem oczywiście także i sądowej, komisya nie uważała za stosowne wdawać się obecnie, zwłaszcza gdy nader poważne a dłuższego rozbioru wymagające względy prawa publicznego. prócz tego zaś także wzgląd na kredyt gmin przemawiają co najmniej za różnemi ograniczeniami takiego uwolnienia. W każdym razie uważała komisya jednoznacznie, że uwolnienie takie musiałyby oprzeć się o ustawodawstwo państwowe, a nie dałoby się osiągnąć przez samą tylko zmianę ustawy gminnej, jak to zamierzał

szanowny wnioskodawca, pomijając już treść proponowaną tej zmiany, która nie ze wszystkim zdawała się odpowiadać zamierzonemu celowi.

Zapratywanja wyłuszczone powyżej w kwestyi dopuszczalności egzekucyi na dodatki gminne nie przeszkadzają jednak komisji zgodzić się jak najzupełniej z właściwym celem, jaki miał na oku szanowny wnioskodawca, a jakim jest umożliwienie regularnego na budżecie opar- tego gospodarstwa gminnego, i co za tem idzie należytego spełniania ważnych zadań publicznych ciężących na gminie. Nie ulega najmniejszej wątpliwości że i jedno i drugie nie będzie mogło być osiągniętem, jeżeli każdej chwili będą mogły być odjęte gminie środki obmyślane i zebra- ne na pokrycie potrzeb przewidzianych w budżecie. Jeżeli zatem nawet jest prawnie dopu- szczalnem zajęcie dodatków gminnych w drodze egzekucyi, to środek ten ściągania zaległości od gminy użytym być powinien tylko w najostateczniejszym razie, kiedy by wyczerpane zostały wszelkie środki łagodniejsze. To też okólnik Prezydyum kraj. Dyrekcyi skarbu z d. 8. paździer- nika 1873 l. 200/pr. pouczając, że zajęcie dodatków gminnych w drodze egzekucyi politycznej nie należy do atrybucyi c. k. urzędów podatkowych lecz do władz, którym powierzona jest egzekucya polityczna, dodaje iż „względy na zachodzące stosunki publiczne i stanowisko gmin wkładają na c. k. starostwa obowiązek, aby powyższego środka tylko w wypadkach oczywistej renitencyi użyły, starając się gminę do uiszczenia zale- głości łatwiejszymi środkami przymusowymi przynaglić“.

Otóż od wydania tego okólnika przybył jeszcze jeden środek ściągania od gminy nale- żytości tak publicznych jak prywatnych. Ustawa krajowa z d. 17. czerwca 1874. Nr. 52. dz. u. kr. uzupełniła §. 70. u. g. postanowieniem, że „gdyby rada gminna nie wstawiła w swój budżet należitości, którą gmina uiszczyć jest obowiązana, bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu mającego według ustaw moc egzekucyjną, ma rada powiatowa prawo i obowią- zek wstawić te należitości w budżet gminy i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.“

Skoro wskazana tutaj droga prowadzi do ściągnięcia zaległych należitości od gminy w sposób nie naruszający regularnego jej gospodarstwa budżetowego a przeto i spełnienia opartych na niem zadań publicznych gminy, skoro dalej ściąganie owych należitości na tej drodze połączone jest z najmniejszym stosunkowo kosztem dla gminy a równocześnie zape- wnione w ile możności najkrótszym czasie (gdyż rada powiatowa lub w jej zastępstwie na mocy ustawy o Reprez. powiat. Wydział powiatowy mogą także w ciągu roku budżetowego wstawiać rzeczone należitości w budżet gminy i nakładać dodatki do podatków na ich pokrycie) to życzyłyby sobie należało, ażeby władze rządowe, którym powierzona jest egzekucya polityczna, pouczone zo- stały, iż w obec gmin zalegających z należitościami względem skarbu państwa lub funduszów publi- cznych, mają przede wszystkim korzystać zawsze z przytoczonego postanowienia §. 70. u. g. a zatem udawać się do Reprezentacyi powiatowych o wstawienie tych należitości w budżet gminy i nałożenie dodatków do podatków na ich pokrycie. Jeżeli w ogóle przy każdej egze- kucyi wymagać można, żeby zastosowane środki nie sięgały dalej niż cel, nie niszczyły bezpo- trzebnie gospodarstwa gminnego, to tem bardziej wymagać można, żeby władze rządowe pro- wadząc egzekucję i to przeciw gminom, z wykluczeniem innych środków egzekucyjnych, wy- bierały zawsze ten środek, który przy równej skuteczności najmniej uciążliwym jest dla gminy, najmniej narażającym zadania publiczne, które ona ma do spełnienia. Takim środkiem jest droga wskazana ustępem 5. §. 70. u. g.

Pouczenie takie władz, którym powierzona jest egzekucya polityczna, jest obecnie je- szcze potrzebne, jakkolwiek upłynęło lat jedynaście od wydania noweli uzupełniającej §. 70 u. g. Jest ono potrzebnem raz dlatego, że jak świadczą akta przytoczone na wstępie, niektóre c. k. Starostwa kondykują dodatki gminne w c. k. urzędach podatkowych nie skorzystawszy wcale poprzednio z postanowień przytoczonej dopiero co noweli. Następnie jest ono potrzebnem dla tego, że wydany w najnowszym czasie okólnik Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu z d.

5. listopada 1885 l. 1178/pr. zwróciwszy uwagę c. k. Starostów na nowelę uzupełniającą §. 70. u. g. ogranicza się na poleceniu, ażeby c. k. Starostwa czuwały nad tem i wpływały na gminy ze swego stanowiska środkami legalnymi, aby budżety gminne obmyślały także pokrycie na podatki i inne należitości, okólnik ten przeto każe Starostwom tylko wpływać wprost na gminy a nie żądać od Reprezentacyi powiatowej wstawienia exekwowanych należitości w budżet gminy i to przed użyciem innych środków wykonawczych.

Komisyja administracyjna wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucyę:

Wzywa się c. k. Rząd, aby władze, którym powierzona jest wykonawstwo polityczna, pouczył, iżby gdy zajdzie potrzeba zarządzenia wykonawstwa przeciw gminie celem ściągnięcia zalegających podatków lub należitości w ten sam sposób jak podatki ściąganych, korzystały przede wszystkim z postanowienia ustępu piątego §. 70. u. g. (ustawa z d. 17. czerwca 1874. N. 52. dz. u. kr.) i udawały się do Reprezentacyi powiatowych o wstawienie odpowiednich kwot w budżet gminy i nałożenie dodatków do podatków na ich pokrycie.

Lwów, 13. stycznia 1886.

Przewodniczący:
Czerkawski.

Sprawozdawca:
Pilat.